

De nieuwsbrief Mededinging signaleert ontwikkelingen op het gebied van het Nederlandse, Belgische en Europese mededingingsrecht die relevant zijn voor ondernemingen en ondernemers. De nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Belgische en Nederlandse mededingingsspecialisten van Loyens & Loeff. Via de website www.loyensloeff.com kunt u collega's of andere geïnteresseerden (zich laten) abonneren op de Nieuwsbrief Mededinging. Voor opmerkingen en vragen houden wij ons van harte aanbevolen.

OVERHEID EN MEDEDINGING

De overheid, dit geldt zowel voor de centrale overheid als voor decentrale overheden, heeft op diverse manieren invloed op de werking van een markt. Uiteraard is dit het geval wanneer de overheid optreedt in de hoedanigheid van opsteller van wet- en regelgeving of van toezichthouder of handhaver daarvan. Een andere situatie is die waarin de overheid buiten die overheidsprerogatieven de markt beïnvloedt, hetzij door directe participatie hetzij door eigen marktgedrag.

Het EG Verdrag verbiedt staatssteunmaatregelen van de EU lidstaten. Dit verbod houdt in dat door de overheid bekostigde maatregelen die één of meer bepaalde ondernemingen bevoordelen en daardoor de concurrentie vervalsen en het handelsverkeer binnen de EU ongunstig beïnvloeden, verboden zijn. Dit is slechts anders indien de steunmaatregelen zijn vrijgesteld van het verbod op grond van een rechtstreeks werkende (groeps)vrijstelling of op grond van een individuele vrijstelling door de Europese Commissie.

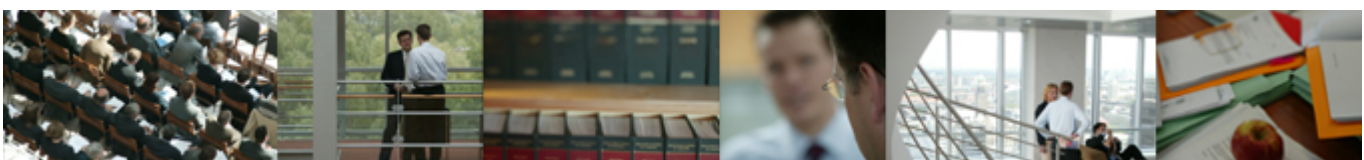
Dit staatssteunverbod staat steeds meer in de belangstelling en lijkt ook steeds meer te worden toegepast in nationale procedures. Hierna wordt aan de hand van een aantal recente uitspraken van de nationale rechter enig inzicht gegeven in de staatssteunregels en in de betekenis daarvan voor overheden en ondernemingen.

Afsluitend wordt kort stilgestaan bij het wetsvoorstel Markt & Overheid dat momenteel parlementair wordt behandeld.

Steun in de vorm van een subsidie voor de verlenging van een start- en landingsbaan van het regionale vliegveld Eelde

Mocht een rijksbijdrage van EUR 18,6 miljoen aan Groningen Airport Eelde voor de verlenging van een baan van 1.800 naar 2.500 meter worden verstrekt zonder aanmelding ervan bij de Europese Commissie? Deze vraag heeft de [Raad van State](#) ontkennend beantwoord in een uitspraak van 11 juni 2008.

Concreet waren de feiten als volgt. De Nederlandse Staat had in 2001 een besluit genomen over het beschikbaar stellen van EUR 18,6 miljoen voor de aanleg van een verlengde start- en landingsbaan op het vliegveld Eelde. Omwonenden van het vliegveld en diverse natuur- en milieugerelateerde verenigingen vochten het besluit aan en stapten naar de Raad van State. In het geding hadden de verzoekers onder andere aangevoerd dat er sprake was van verboden staatssteun in de zin van artikel 87 EG.

De juridische beoordeling

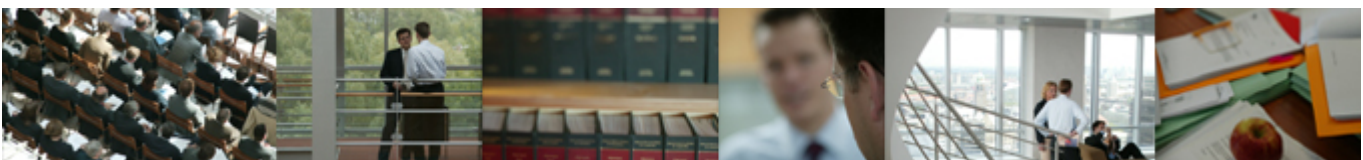
De Staat voert als eerste verweer aan dat er geen sprake is van staatssteun omdat niet voldaan zou worden aan de voorwaarde dat de steun wordt toegekend aan een onderneming. De luchthaven Eelde zou volgens de Staat niet als een onderneming kwalificeren. Onder verwijzing naar het arrest Höfner/Elser van het Hof van Justitie EG (arrest van 23 april 1991) overweegt de Raad van State dat het begrip onderneming elke eenheid omvat die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. In onder meer het arrest Commissie/Italië van 16 juni 1987 heeft het Hof van Justitie het begrip economische activiteit gedefinieerd als het aanbieden van goederen en diensten op een bepaalde markt. Nu Groningen Airport Eelde als beheerder van de infrastructuur van de luchthaven Eelde diensten op een bepaalde markt aanbiedt, moet zij naar het oordeel van de Raad van State worden aangemerkt als onderneming in de zin van artikel 87 EG.

Als tweede verweer voert de Staat aan dat de maatregel moet worden aangemerkt als reeds bestaande – en daarmee niet aanmeldingsplichtige – steun. De bijdrage zou volgens de Staat zijn oorsprong vinden in de Wet houdende oprichting van naamloze vennootschappen voor de luchtvaartterreinen Eelde, Zuid-Limburg en Texel van 21 december 1955 (Staatsblad 622). Voorts zou de bijdrage reeds met een brief in 1992 zijn verleend. Onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie van 15 februari 2001 inzake Oostenrijk/Commissie (Siemens) overweegt de Raad van State dat voor steun in de zin van artikel 87 EG sprake moet zijn van een onvoorwaardelijke en rechtens bindende toezegging tot het verlenen van de betrokken steun. De Wet uit 1955 en de brief uit 1992 bevatten volgens de Raad van State niet een dergelijke onvoorwaardelijke en rechtens bindende toezegging, zodat daarmee nog geen sprake was van steun.

De Staat stelt zich verder op het standpunt dat uit een mededeling van Europese Commissie uit 1994 betreffende staatssteun in de luchtvaartsector (Pb 94/C 350/07) mocht worden afgeleid dat deze vorm van subsidieverlening niet door de Commissie zou worden aangemerkt als staatssteun in de zin van artikel 87 EG. Pas in 2005, dus nadat de subsidie was toegekend, had de Commissie nieuwe richtsnoeren uitgevaardigd waarin dit standpunt werd verlaten. De Raad van State heeft aan de Commissie de vraag voorgelegd of de steun met het oog op dit verweer inderdaad aangemeld had moeten worden. De Commissie heeft daarop geantwoord dat op het moment van toekenning van de subsidie in 2003 uit de rechtspraak van het Hof van Justitie volgde dat deze subsidie moest worden aangemeld. De Commissie verwijst in het bijzonder naar het arrest van het Hof van Justitie van 24 oktober 2002 inzake Aéroports de Paris. Vanwege deze jurisprudentie mochten de overheid en de steunontvangende onderneming niet meer vertrouwen op de mededeling uit 1994. De Raad van State merkt vervolgens op dat, hoewel het arrest inzake Aéroports de Paris niet ziet op de aanleg van luchtinfrastructuur, uit dit arrest kan worden afgeleid dat de aanleg en het in werking houden van luchthavens niet langer zonder meer als een overheidstaak kunnen worden beschouwd. Daarom is het volgens de Raad van State sedert 2000 niet langer mogelijk de toepassing van de staatssteunregels op luchthavens *a priori* uit te sluiten.

De Raad van State concludeert dat de subsidie een steunmaatregel is in de zin van artikel 87 EG, en dat de Staat deze subsidie ter goedkeuring vooraf had moeten aanmelden bij de Europese Commissie. Nu dit niet is gebeurd, komt het bestreden besluit voor vernietiging in aanmerking.

Beknopt commentaar

De staatssteunregels kunnen soms een uitweg bieden in situaties waar een uitweg wellicht niet meer voor handen lijkt. Niet met de milieuregelgeving maar met de staatssteunregels zijn omwonenden van vliegveld Eelde en milieuorganisaties er in deze zaak in geslaagd om een overheidsbesluit van tafel te krijgen. Voor deze partijen heeft het staatssteunrecht zijn waarde op een zeer concrete manier bewezen. Verder wijst de uitspraak van de Raad van State op de soms beperkte juridische waarde van een mededeling van de Europese Commissie. Mededelingen van de Commissie dienen te worden gezien als een visie van de Commissie op de staatssteunregels en daarmee als een indicatie van het beleid de Commissie zal voeren. Zoals de Commissie in haar mededelingen ook steeds opmerkt, is het laatste woord over de uitleg van het EG-verdrag en de daarop gebaseerde regelgeving toevertrouwd aan het Hof van Justitie. Voor de uitleg en toepassing van de Europese staatssteunregels zal dan ook steeds uitgegaan moeten worden van de geldende jurisprudentie van het Hof van Justitie.

Voor vragen over deze bijdrage kunt u contact opnemen met jeroen.bergevoet@loyensloeff.com

Vliegtaks: een vorm van staatssteun in de luchtvaartsector?

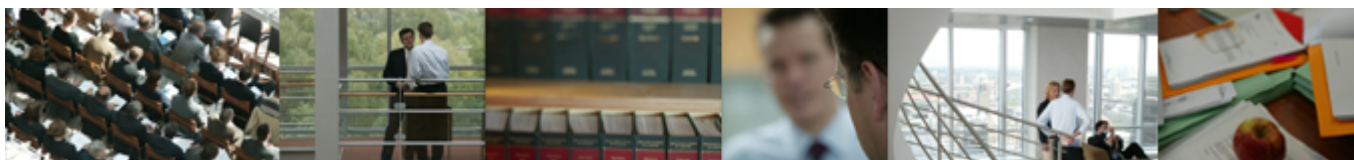
De recente invoering van de vliegtaks heeft een discussie losgemaakt over de vraag of c.q. in hoeverre de luchthaven Schiphol en de luchtvaartmaatschappijen die transitvluchten verrichten, staatssteun genieten ten opzichte van regionale luchthavens, respectievelijk, luchtvaartmaatschappijen die geen transitverkeer uitvoeren. Low cost carrier Ryanair heeft hierover een klacht ingediend bij de Europese Commissie. Daarnaast hebben Maastricht Aachen Airport (MAA) en Ryanair in een kort geding tegen de Staat over de vliegtaks geëist dat bedoelde vrijstelling van transitverkeer buitenwerking werd gesteld totdat de Commissie tot een eindbeslissing komt. Het [Gerechtshof Den Haag](#) heeft in het kader van dit kort geding geoordeeld dat van de gestelde staatssteun geen sprake is.

De vliegtaks is een belasting op vliegverkeer. De belasting wordt geheven ter zake van het vertrek van een passagier met een vliegtuig vanaf een in Nederland gelegen luchthaven. Transitverkeer wordt daarbij niet aangemerkt als 'vertrek' en is vrijgesteld. De vliegbelasting wordt geheven van de exploitant van een luchthaven. Deze mag de betaalde vliegbelasting vervolgens in rekening brengen bij de verschillende luchtvaartmaatschappijen. De luchtvaartmaatschappijen kunnen vervolgens besluiten om deze extra kosten in de prijzen voor de vliegtickets te verdisconteren.

Nu KLM/Air France 95% van het transitverkeer vanuit Nederland verzorgt en Schiphol de enige luchthaven op Nederlands grondgebied is waarop transitverkeer plaatsvindt, zouden zij staatssteun ondervinden ten opzichte van MAA en Ryanair die vliegbelasting verschuldigd zijn ter zake van alle door hen vervoerde passagiers.

Beoordeling door het Hof

Het Hof stelt dat de maatregel betrekking heeft op alle transferpassagiers die vanaf een in Nederland gelegen luchthaven met het vliegtuig vertrekken, op alle luchtvaartmaatschappijen waarmee die transferpassagiers vliegen en op alle in Nederland gelegen luchthavens waar zij op het vliegtuig stappen. Deze beperking van het belastingplichtige feit geldt dus voor iedere exploitant van een luchthaven in Nederland en iedere

luchtvaartmaatschappij die vanaf een dergelijke luchthaven vertrekt. Daarmee heeft deze regeling een algemene strekking, en geldt deze niet specifiek voor de exploitant van bepaalde luchthavens of voor bepaalde daarop vliegende luchtvaartmaatschappijen. Het enkele feit dat sommige ondernemingen meer dan andere zouden profiteren van het buiten de heffing laten van transferpassagiers, is onvoldoende om aan te nemen dat aan de zogenaamde 'selectiviteits' is voldaan.

Voor de vraag of Schiphol of de luchtvaartmaatschappijen die transferpassagiers vervoeren door de vrijstelling worden bevoordeeld, verwijst het Hof naar vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie EG, waaruit volgt dat het begrip steun een algemenere strekking heeft dan het begrip subsidie. Het omvat niet alleen positieve prestaties zoals de subsidie zelf, maar ook maatregelen die in verschillende vormen de lasten verlichten die normaliter op het budget van een onderneming drukken en daardoor - zonder nog subsidies in de strikte zin van het woord te zijn - van gelijke aard zijn en tot identieke gevolgen leiden. Om van staatssteun te kunnen spreken is daarbij een vereiste dat bepaalde ondernemingen of producties worden begunstigd ten opzichte van andere die zich in een feitelijk en juridisch vergelijkbare situatie bevinden, gelet op de doelstelling van de regeling.

Het Hof is allereerst van oordeel dat het buiten de heffing laten van transferpassagiers voor Schiphol geen lasten verlicht die normaliter op zijn budget zouden hebben gedrukt. De luchthaven kan de lasten die de vliegbelasting voor hem meebrengt, immers afwentelen op de luchtvaartmaatschappijen. Ook meent het Hof dat Schiphol niet in een vergelijkbare situatie verkeert ten opzichte van MAA omdat MAA geen transferpassagiers verwerkt. Eenzelfde redenering geldt ten aanzien van Ryanair omdat Ryanair, anders dan de vanaf Schiphol vliegende luchtvaartmaatschappijen, geen transferpassagiers vervoert. Het Hof komt dan ook in het kader van het kort geding tot de conclusie dat de vliegtaks, en meer in het bijzonder het feit dat voor transferpassagiers geen vliegtaks is verschuldigd, geen steunmaatregel in de zin van artikel 87 EG is.

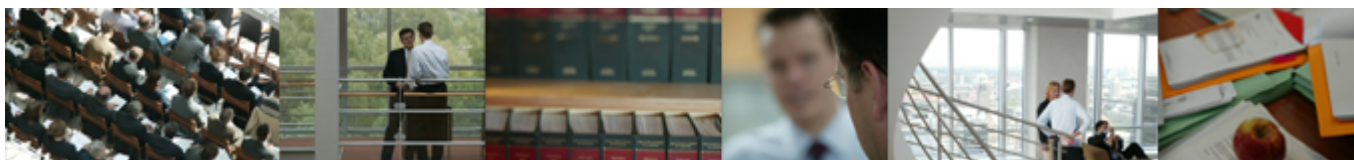
Beknopt commentaar

Uitsluitend de Commissie is bevoegd om te beoordelen of een steunmaatregel al dan niet toelaatbaar is. Om die reden moet een steunmaatregel ook vooraf ter goedkeuring aan de Commissie worden voorgelegd. Dit laat onverlet dat de nationale rechter zich in voorkomende gevallen moet uitspreken over de vraag of een bepaalde overheidsmaatregel als een steunmaatregel moet worden aangemerkt. Dit vloeit voort uit het feit dat de nationale rechter rechtstreeks moet toetsen of sprake is van een steunmaatregel die zonder voorafgaande goedkeuring van de Commissie ten uitvoer is gelegd. Is dit het geval, dan moet de rechter de onrechtmatigheid van die maatregel uitspreken en daaraan consequenties verbinden.

Voor vragen over deze bijdrage kunt u contact opnemen met roland.de.vlam@loyensloeff.com

Nietige bankgaranties: de civielrechtelijke gevolgen van onrechtmatige steun

Een steunmaatregel mag niet worden uitgevoerd tenzij deze is gemeld aan – en goedgekeurd door – de Europese Commissie. Gebeurt dit toch, dan is sprake van een onrechtmatige steunmaatregel. De onrechtmatigheid van de steunmaatregel kan verstrekende gevolgen hebben, ook voor derde partijen die zelf geen steun hebben ontvangen. In navolging van de [Rechtbank Rotterdam](#) komt het [Gerechtshof Den Haag](#) tot

het oordeel dat overheidsgaranties waarmee een steunmaatregel ten uitvoer wordt gelegd, nietig zijn. Banken kunnen zich dus niet op die garanties beroepen.

In 2003 heeft Achmea-dochter Residex een lening van ongeveer EUR 23 miljoen verstrekt aan RDM Aerospace, een onderneming binnen het RDM-concern van Joep van den Nieuwenhuyzen. De voormalig directeur van het Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam, destijds een tak van dienst van de Gemeente Rotterdam, heeft namens het GHR aan Residex een garantie gegeven, waarbij het GHR zich jegens Residex garant stelt voor een maximum bedrag van ongeveer EUR 23 miljoen, te vermeerderen met rente en kosten, terzake van de lening. Aangezien RDM Aerospace in gebreke is gebleven bij de volledige terugbetaling van de lening, heeft Residex de garantie ingeroepen jegens de Gemeente. De Gemeente stelt zich op het standpunt dat zij niet is gebonden aan de garantie, onder meer omdat de garantie nietig is wegens stijf met de staatssteunregels.

De juridische beoordeling

Voor wat betreft de toepassing van de staatssteunregels gaat het in deze zaak om de beantwoording van twee vragen:

1. vormt de garantie een steunmaatregel in de zin van artikel 87 EG?
2. zo ja, wat zijn de gevolgen naar Nederlands recht indien deze steunmaatregel niet is gemeld aan – en goedgekeurd door – de Europese Commissie (overeenkomstig artikel 88, lid 3, EG)?

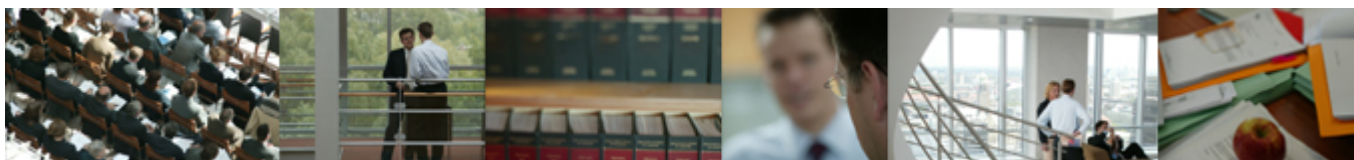
Ad 1: vormt de garantie een steunmaatregel in de zin van artikel 87 EG?

Voor wat betreft de vraag of de garantie een steunmaatregel is in de zin van artikel 87 EG, spitst de discussie zich toe enerzijds op de vraag of sprake is van een met staatsmiddelen bekostigde maatregel die aan de overheid kan worden toegerekend, en anderzijds op de vraag of sprake is van bevoordeling van één of meer bepaalde ondernemingen. Het Hof aarzelt niet bij de beantwoording van deze vragen. De maatregel is met staatsmiddelen bekostigd omdat de garantie ten laste komt van de financiële middelen van de Gemeente komt en omdat de begroting van het GHR, als tak van dienst van de Gemeente, onderdeel is van de gemeentelijke begroting. Als de Gemeente gebonden zou zijn aan de garantie, volgt hieruit dat de garantie ook aan de Gemeente kan worden toegerekend. Ook Residex ziet dit zo, nu zij de Gemeente uit hoofde van de garantie aanspreekt.

Er is sprake van bevoordeling van (ten minste) RDM Aerospace omdat een particuliere investeerder niet bereid zou zijn geweest onder deze omstandigheden en onder deze voorwaarden een zelfde garantie te verstrekken. Zowel de Rechtbank als het Hof verwerpen het betoog van Residex dat het GHR met het afgeven van de garantie eigen belangen heeft gediend op dezelfde wijze als een particuliere investeerder zou hebben gedaan. De door Residex aangevoerde belangen van het GHR, zoals het beheer van de Rotterdamse haven, zijn immers bij uitstek publieke belangen – en geen belangen die een particuliere investeerder ter harte zou nemen.

Ad 2: wat zijn de gevolgen naar Nederlands recht indien deze steunmaatregel niet is gemeld aan – en goedgekeurd door – de Europese Commissie

Op grond van artikel 88, lid 3, EG mag een steunmaatregel niet worden utigevoerd tenzij deze is gemeld aan – en vervolgens is goedgekeurd door – de Europese Commissie. Uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie EG volgt dat een steunmaatregel die in strijd met deze “stand still” bepaling wordt utigevoerd, onrechtmatig is en dat de gevolgen van die onrechtmatigheid naar nationaal recht moeten worden beoordeeld. De toepassing van deze

jurisprudentie in het Nederlandse recht is bijzonder schaars en was tot deze zaak zelfs onbekend voor wat betreft staatssteun in de vorm van garanties. De Rechtbank en het Hof kennen echter geen aarzeling. Het Hof zegt in klare bewoordingen dat het Hof van Justitie heeft beslist dat de ongedaanmaking van een onwettige steunmaatregel door middel van terugvordering het logische gevolg is van de vaststelling dat de steun onwettig is. Naar Nederlands recht ligt het bij onwettige staatssteun in de vorm van een garantie voor de hand dat de vroegere situatie wordt hersteld door nietigverklaring van de garantie. De garantie zelf is immers de ongeoorloofde steunmaatregel.

Beknopt commentaar

De uitspraken van de Rechtbank en het Gerechtshof onderstrepen het belang van een zorgvuldige naleving van de staatssteunregels, niet alleen voor wat betreft de steunverlenende en steunontvangende partijen maar ook voor wat betreft eventuele derden die bij de steunmaatregel betrokken zijn. Zowel de Europese Commissie als het Gerecht van Eerste Aanleg heeft in het verleden kredietverlenende banken gewaarschuwd dat zij zich bij overheids garanties moeten vergewissen van de staatssteunrechtelijke geoorlooftheid van die garanties. De besproken uitspraken maken duidelijk dat banken die waarschuwing ter harte moeten nemen.

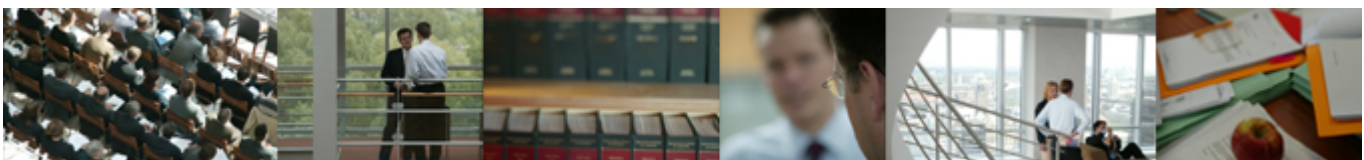
Voor vragen over deze bijdrage kunt u contact opnemen met marc.wiggers@loyensloeff.com

Wetsvoorstel Markt en Overheid (TK 2007-2008, 31354)

Overheden die economische activiteiten verrichten op een open markt kunnen voordelen genieten die particuliere ondernemingen niet hebben. Hierdoor kunnen markten verstoord worden en kan de Nederlandse economie schade worden toegebracht. Het Wetsvoorstel Markt & Overheid probeert hiervoor een oplossing te bieden. Het wetsvoorstel is echter onderwerp van veel discussie en het is dan ook de vraag of het voorstel tot wet zal worden verheven.

Geschiedenis

Al sinds eind jaren 80 staat de verhouding tussen de overheidsondernemingen en private marktpartijen ter discussie. Dit heeft in 2001 geleid tot het indienen van het wetsvoorstel 'regels omtrent marktactiviteiten van overheidsorganisaties en omtrent de ondernemingen die van overheidswege over een bijzondere positie beschikken'. Dit wetsvoorstel ging uit van een bevoegdheidsgrondslag in een formele wet of een formeel besluit voor het ontwikkelen van private marktactiviteiten met een adviestaak voor een Commissie Markt & Overheid (toetredingsregels). Tevens werd in dit wetsvoorstel voorzien in voorschriften met betrekking tot de boekhouding van het overheidsbedrijf (gedragsregels). Er diende een zodanige registratie te worden gevoerd dat de baten en de lasten van de marktactiviteiten gescheiden waren van de overige activiteiten. Op dit wetsvoorstel is veel kritiek geuit – met name op de toetredingsregels – met als gevolg dat het wetsvoorstel in sterk afgezwakte vorm op 25 februari 2008 is ingediend bij de Tweede Kamer. Het Wetsvoorstel Markt & Overheid dient daarmee beschouwd te worden als een compromisvoorstel, waarbij de toetredingsregels zijn komen te vervallen. Het voorstel poogt een compromis te bereiken tussen de wensen en belangen van de overheden en die van de ondernemers.

Reikwijdte

Het Wetsvoorstel Markt & Overheid ziet op situaties waarin overheidsbedrijven een economische activiteit verrichten of laten verrichten. Een overheidsbedrijf is een onderneming waarvan één of meer overheden in staat zijn het beleid te bepalen, normaal gesproken op grond van het houden van een meerderheid van de aandelen (uitoefenen stemrechten). In geval van contractuele samenwerkingsvormen kan ingevolge het Wetsvoorstel Markt & Overheid ook sprake zijn van een overheidsbedrijf, bijvoorbeeld door de mogelijkheid om meer dan de helft van de bestuurders of leden van het toezichthoudende orgaan te benoemen. Verder zijn ook dochtermaatschappijen van overheidsbedrijven te beschouwen als een overheidsbedrijf in de zin van het Wetsvoorstel Markt & Overheid.

Het Wetsvoorstel Markt & Overheid is niet van toepassing op:

- het aanbieden van goederen en diensten door bestuursorganen aan andere bestuursorganen of aan overheidsbedrijven voor zover deze goederen of diensten zijn bestemd voor de uitvoering van een publiekrechtelijke taak;
- ondernemingen die activiteiten verrichten ten behoeve van een buitenlandse overheid die tevens activiteiten verricht in Nederland;
- enkele specifieke sectoren, zoals openbare scholen, omroepinstellingen en sociale werkplaatsen (in de literatuur is er discussie waarom hier niet ook andere organisaties en sectoren zijn uitgezonderd, zoals CBS, KNMI en de energie- en zorgsector);
- activiteiten ten aanzien waarvan een maatregel is getroffen die naar het oordeel van het bestuursorgaan kan worden aangemerkt als een staatssteunmaatregel in de zin van 87, eerste lid, EG-Verdrag.

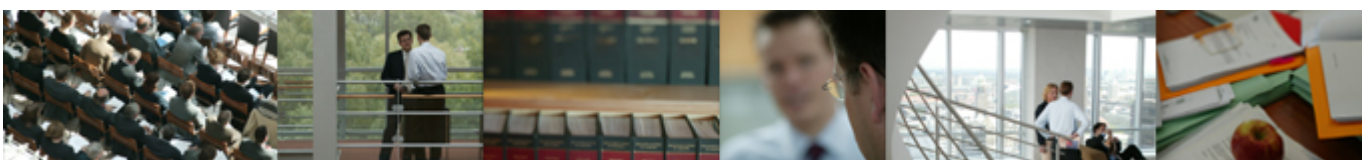
Gedragsregels voor overheidsbedrijven die private marktactiviteiten verrichten

De belangrijkste gedragsregels in het Wetsvoorstel Markt & Overheid zijn:

- het verbod op kruissubsidies (art 25i Mw): verplichting van het bestuursorgaan om ten minste de integrale (directe en indirecte) kosten van het product of dienst in rekening te brengen bij de afnemer;
- bevoordelingsverbod voor eigen overheidsbedrijven (art 25j Mw): verbod om een overheidsbedrijf te bevoordelen boven andere ondernemingen waarmee het overheidsbedrijf in concurrentie treedt;
- verbod tot commercieel datagebruik (art 25k Mw): het overheidsbedrijf mag alleen de gegevens gebruiken die het heeft verkregen in het kader van publiekrechtelijke bevoegdheden, indien deze gegevens ook aan derden beschikbaar worden gesteld;
- verbod op functievermenging (art 25l Mw); voorkomen moet worden dat dezelfde personen betrokken zijn bij zowel de uitoefening van een publieke bevoegdheid als bij het verrichten van een private marktactiviteit.

De Nederlandse Mededingingsautoriteit ("NMa") zal deze regels gaan handhaven. Zij heeft de bevoegdheid om te verklaren dat een overtreding door een overheidsonderneming is begaan en om een dwangsom op te leggen. De NMa is echter niet bevoegd om een boete op te leggen.

De regels met betrekking tot toetreding en boekhoudkundige voorschriften, zoals deze in het oude wetsvoorstel waren geregeld, zijn niet overgenomen in het Wetsvoorstel Markt & Overheid.

Implementatie

Het Wetsvoorstel Markt & Overheid wordt momenteel behandeld in de Tweede Kamer. Naar verluidt is er nog steeds de nodige discussie over het Wetsvoorstel Markt & Overheid en is het onduidelijk of de implementatie, zoals oorspronkelijk gepland, in 2009 daadwerkelijk zal gaan plaatsvinden.

Na de (mogelijke) inwerkingtreding van het Wetsvoorstel Markt & Overheid zullen overheidsbedrijven moeten voldoen aan de genoemde gedragsregels. Indien de overheidsbedrijven zich niet aan deze gedragsregels houden, kunnen marktpartijen een klacht indienen bij de NMa, waarna deze een overtreding kan vaststellen en een dwangsom kan opleggen.

Voor vragen over deze bijdrage kunt u contact opnemen met marc.custers@loyensloeff.com

---

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van het mededingingsteam van Loyens & Loeff N.V. Loyens & Loeff N.V. is een onafhankelijk full-service kantoor van advocaten, belastingadviseurs en notarissen. Loyens & Loeff N.V. wordt gezien als een kantoor met uitgebreide kennis en ervaring op het gebied van o.m. vastgoedrecht, belastingrecht, ondernemingsrecht, bank- en effectenrecht, arbeidsrecht, bestuursrecht, aanbestedingsrecht en mededingingsrecht. Bij Loyens & Loeff N.V. werken ruim 700 advocaten, belastingadviseurs en notarissen. Het kantoor heeft zeven vestigingen in de Benelux.

Disclaimer

Hoewel deze Nieuwsbrief met grote zorgvuldigheid is samengesteld, kan Loyens & Loeff N.V. geen aansprakelijkheid accepteren voor de gevolgen van het gebruik maken van deze uitgave zonder haar medewerking of voor eventuele onvolledigheden in deze uitgave.

